

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT

Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës,
trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtëruës

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

Tel/Fax: +355 4 2380 300/319
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. Prot.
Nr. Dok. 202300450/2

Tiranë ___/___/2023

Lënda: *Rekomandohet përmirësimi i kushteve dhe trajtimi i të dënuarve/paraburgosurve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin.*

Drejtuar: **Z. Admir ABRIJA**
Drejtor i Përgjithshëm i Burgjeve

TIRANË

Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale

PEQIN

Të nderuar Zotërinj,

Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës, Trajtimit ose Dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtëruës (MKPT), në vijim Mekanizmi Kombëtar, seksion pranë Avokatit të Popullit, bazuar në nenin 19/1 të ligjit nr. 8454, datë 04.02.1999, "Për Avokatin e Popullit", i ndryshuar dhe nenin 81 të ligjit nr.81/2020 "Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve", zhvilloi një inspektim në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale në I.E.V.P. Peqin më datë 18.05.2023, sipas një Plani Inspektimi të miratuar nga Avokati i Popullit. Në përbërje të grupit inspektues ishin znj. Nertila Qafzezi, z. Hazbi Selita dhe znj. Gloria Çarkaxhiu me detyrë nd/ komisionerë pranë këtij Mekanizmi.

Objektivi kryesor i kësaj vizite monitoruese ishte vlerësimi i kushteve të Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P)-në Peqin, cilësia e trajtimit të të dënuarve dhe paraburgosurve brenda tij, si dhe masat e marra për zbatimin e rekomandimeve të Avokatit të Popullit të bëra gjatë inspektimeve të mëparshme. Vizita në këtë institucion u zhvillua në një frymë të mirë bashkëpunimi. Grupi i inspektimit të Avokatit të Popullit u takua fillimisht me drejtorin e institucionit z. Artan Tabaku. Nga ana e drejtuesit të këtij institucioni, grupit inspektues iu ofrua mundësia që të kishin akses në përputhje me Rregulloren e Përgjithshme të Burgjeve, për të kryer vizita në të gjithë ambientet që duhet të monitoronin, si dhe për zhvillimin e takimeve dhe intervistave konfidenciale me personat e dënuar/ paraburgosur.

Institucioni i Avokatit të Popullit, pasi u njoh me konstatimet e grupit inspektues, ka të drejtën e detyrimit kushtetues dhe ligjor t'ju parashtojë gjetjet e këtij inspektimi dhe të bëjë rekomandimet përkatëse.

Shënime të përgjithshme

Kjo ishte vizitë periodike monitoruese e Avokatit të Popullit në I.E.V.P Peqin për vitin 2023. Inspektimi ishte i paparalajmëruar dhe u zhvillua pa mbikëqyrjen e stafit duke zhvilluar biseda konfidenciale me të dënuarit dhe paraburgosurit.

Drejtori i institucionit z. Artan Tabaku, pasi u njoh me planin e inspektimit, informoi lidhur me kushtet e trajtimit dhe situatën e respektimit të të drejtave të dënuarve/paraburgosurve në këtë institucion. Në vijim, grupi inspektues kërkoi nga shefat e sektorëve dhe të shërbimeve, vënien në dispozicion të kopjeve të dokumentacionit lidhur me organikën, programet vjetore të punës dhe aktiviteteve të sektorit juridik, sektorit të kujdesit dhe shërbimit social, të shërbimit shëndetësor, sektorit të policisë, etj.

Grupi i inspektimit u informua se në bazë të Urdhrit të Ministrit të Drejtësisë nr.8927/1, datë 27.09.2018, “Për klasifikimin e institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale”, Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin është kategorizuar si burg i sigurisë së lartë, me një seksion sigurie të zakonshme dhe një seksion paraburgimi. Në rregjimin e brendshëm ndodhen:

1. Godina “A” dhe “B”;
2. Godina Observim – Infermieri;
3. Godina Lavanderi – Kuzhinë;
4. Objektet e kultit Xhami dhe Kishë.

Në IEVP Peqin është vendosur dhe sektori për regjimin e posaçëm 41- bis.¹ **Struktura dhe organika** e Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin² përbëhet nga 376 punonjës nga të cilët 52 ishin punonjës të administratës civile dhe 324 ishin punonjës të Policisë së Burgjeve.

Vakancat në punonjësit e administratës civile ishin: 1 specialist i çështjeve shoqërore, 1 mjek dhe 2 infermier.

Aktualisht organika e institucionit kishte mungesa të theksuara në stafin e policisë me 64 punonjës, problematikë kjo e konstatuar për vitin 2021 me 40 punonjës policie në mungesë si dhe për vitin 2022 në mungesë 47 punonjës policie.

Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës nga inspektimi në regjimin e brendshëm në të gjitha seksionet konstatoi se ka një mungesë të theksuar të stafit të sigurisë dhe nuk është në përpjesëtim të drejtë numri midis stafit policor dhe numrit të përgjithshëm të të dënuarve, referuar udhëzimeve të “Rekomandimit 1999 (22) të

¹ Urdhër Nr.380 datë 19.07.2019 i Ministrit të Drejtësisë. “Për Miratimin e Rregullores së Brendshme të Regjimit të Posaçëm të Sigurisë së Lartë në Institucionet e Ekzekutimit të vendimeve Penale.

² Nr. Total i organikës së miratuar me urdhër Nr.43 dt. 25.03.2021 të Kryeministrit.

Këshillit të Evropës”. Theksojmë se “Punonjës i Policisë së Burgjeve”, janë ata punonjës të Policisë së Burgjeve, në nivel qendror dhe I.E.V.P.-je, të cilët ushtrojnë detyra të natyrës drejtuese, organizuese, mbikëqyrëse, mbështetëse apo ekzekutuese për garantimin e rendit e të sigurisë në I.E.V.P.

Në “Situatë emergjente”, një situatë e rrezikshme që përbën një kërcënim serioz, që ndikon ose mund të ndikojë, drejtpërdrejt ose tërthorazi, në jetën dhe/apo shëndetin e të dënuarve, paraburgosurve të punonjësve të Policisë së Burgjeve, të punonjësve të tjerë apo të personave të tjerë të pranishëm në I.E.V.P., masat e marra duhet të shkojnë drejt rritjes së numrit dhe jo e kundërta. Rezulton se një situatë e tillë hipotetike nuk mund të përballohet me këtë mungesë të theksuar të punonjësve të policisë në I.E.V.P.-Peqin.

Shqetësuese ishte mungesa e mjekëve me kohë të plotë në shërbimin shëndetësor, pasi kërkesat dhe nevojat shëndetësore e të dënuarve ishin të shumta. Kjo situatë vijonte e tillë nga muaji Tetor i vitit 2018. Institucioni i Avokatit të Popullit përgjatë viteve 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 ka rekomanduar për I.E.V.P. Peqin “Marrjen e masave për plotësimin e vendit vakant të mjekut”³. Aktualisht në I.E.V.P. Peqin 2 mjekë janë part –time dhe 1 mjek është në mungesë. Në keto kushte, situata e shërbimit shëndetësor ndaj të burgosurve nuk është përmirësuar por vijon të ngelet me mangësi në ofrimin e këtij shërbimi për një numër të lartë prej 484 personash të akomoduar në këtë IEVP.

Avokati i Popullit vlerëson bashkëpunimin me Drejtorinë e Përgjithshme të Burgjeve, por nga ana tjetër vëren se në veçanti rekomandimet lidhur me shërbimin shëndetësor në I.E.VP. Peqin nuk janë trajtuar me seriozitetin e duhur.

Për këtë Avokati i Popullit kërkon përgjigje të qartë e të shpejtë nga Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve lidhur me këtë problematikë e cila vijon prej tetorit të vitit 2018 e në vijim.

Nga informacioni i marrë, në ditën e inspektimit numri i personave që vuanin dënimin në këtë institucion ishte **484** të dënuar/paraburgosur nga **528 persona që ishte kapaciteti fizik**, kapacitet ky që është përcaktuar së fundmi me urdhërin e Drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve me Nr.735 Prot, datë 04.05.2023.

Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin është i përbërë nga 4 seksione: Konkretisht seksioni i sigurisë së lartë, seksioni i sigurisë së zakonshme me të dënuar, seksioni i të paraburgosurve si dhe seksioni i kujdesit të veçantë (SKV) për akomodimin e personave me probleme të shëndetit mendor. Paraqitja e godinave të banimit dhe dhomave të të dënuarve/paraburgosurve paraqitet si më poshtë:

³ Rekomandim Nr. K4/I26-2Prot .Pika 1. Marrjen e masave të menjëhershme për plotësimin e organikës të institucionit me 3 mjekë me kohë të plotë, për t’iu përgjigjur nevojave dhe kërkesave të të dënuarve/paraburgosurve për vizita mjekësore dhe ofrimin e një shërbimi shëndetësor sa më cilësor.

Godina A ka gjithsej 88 dhoma. Nga këto 64 dhoma janë për akomodimin e të dënuarve të sigurisë së lartë dhe 24 dhoma për akomodimin e të burgosurve, seksioni i paraburgimit.

Godina A e takimeve me familjarët ka 6 poste, 5 dhoma për takimet speciale dhe 2 dhoma për prindërimin në distancë.

Godina B ka gjithsej 120 dhoma. Nga këto 100 dhoma për të dënuar siguria e lartë dhe 20 dhoma për akomodimin e të dënuarve të regjimit të posaçëm.

Godina B e takimeve me familjarët ka 7 dhoma për kryerjen e takimeve të zakonshme me familjarët dhe 3 dhoma për takimet speciale si dhe 1 dhomë prindërimi në distancë.

Theksojmë se në të dyja godinat sektorët nr.4 janë sektorë të kujdesit të veçantë.

Godina e Observimit ka gjithsej 6 dhoma.

Godina e Infermierisë ka gjithsej 4 dhoma.

Gjendja e popullimit referuar kapacitetit zyrtar prej 528 persona në I.E.V.P. Peqin për periudhën janar-maj, viti 2023 paraqitet si më poshtë:

- **Muaji Janar 518 persona;**
- **Muaji Shkurt 500 persona;**
- **Muaji Mars 494 persona;**
- **Muaji Prill 493 persona;**
- **Muaji Maj 484 persona.**

Nga të dhënat e treguara më lart rezulton se në këtë institucion nuk ka mbipopullim dhe ai është nën kapacitet. Ndërkohë ndarja sipas sektorëve paraqiste disa problematika të cilat do të analizohen më poshtë.

Nisur nga gjetjet e konstatuara gjatë kësaj vizite monitoruese, informacionet e marra nga drejtori dhe stafi i institucionit, si dhe intervistave konfidenciale të zhvilluara me personat e privuar nga liria, rezultoi se rekomandimet e Institucionit të Avokatit të Popullit nga inspektimi i mëparshëm, “Rekomandimi Nr. K4/I46 -2 Prot, datë 07.10.2022, ishin adresuar si më poshtë:

Nuk ishin marrë masat për:

- ✓ plotësimin e organikës të institucionit me 3 mjekë të përgjithshëm dhe mjek stomatolog me kohë të plotë, për t’ju përgjigjur nevojave dhe kërkesave të të dënuarve/paraburgosurve për vizita mjekësore dhe ofrimin e një shërbimi shëndetësor sa më cilësor.
- ✓ rekrutimin në kohë të personelit me 1- specialist edukimi, sipas organikës të miratuar në I.E.V.P Peqin, (Specialist/Edukimi Psikolog).
- ✓ për plotësimin e organikës së punonjësve të policisë të rolit bazë.
- ✓ për nënshkrimin e një marrëveshje të Institucionit me Spitalin Psikiatrik Elbasan, për prezencën e një mjeku psikiatër të paktën një herë në muaj, me qëllim trajtimin mjekësor të personave me probleme të shëndetit mendor

kundrejt specifikave mjekësore, si dhe për parandalimin në kohë të ecurisë së sëmundjeve të shëndetit mendor.

- ✓ për sigurimin me ngrohje të përshtatshme të dhomave të të dënuarve dhe të paraburgosurve në I.E.V.P Peqin për t'iu përshtatur kushteve klimaterike.
- ✓ për pajisjen e plotë të dhomave të të dënuarve dhe të paraburgosurve me orendi dhe dollapë për vendosjen e rrobave dhe sendeve të tjera personale.
- ✓ për të përmirësuar cilësinë dhe larmishmërinë e ushqimit të I.E.V.P, Peqin në shërbim të të dënuarve dhe të paraburgosurve duke shmangur shpërdorimin e tij në vijim.

Ishin realizuar pjesërisht rekomandimet e mëposhtme për:

- ✓ për riparimin e kokave të dusheve në ambientet e përbashkëta, zëvendësimin e bojlerëve të prishur, si dhe eliminimin e lagështirës në ambientet e brendshme të tyre.
- ✓ për përmirësimin e higjienës në tualetet e dhomave të banimit të paraburgosurve/dënuarve.
- ✓ për pajisjen e kuzhinës së institucionit me enë kuzhine të reja dhe zëvendësimin e sobave dhe frigoriferëve me të rinj dhe funksionalë si dhe riparimin dhe vënien në funksion të aspiratorit në institucion.
- ✓ për përmirësimin e higjienës, lyerjen dhe dezinfektimin e ambientit të kuzhinës.
- ✓ për eliminimin e lagështirës në ambientet e dhomave të banimit dhe të dusheve.
- ✓ për vendosjen e posterave me të drejtat e të dënuarve për njohjen dhe informimin e tyre.

Trajtimi i të dënuarve/paraburgosurve

Grupi i monitorimit kishte në objektin e punës së tij mbledhjen e informacionit lidhur me trajtimin e të paraburgosurve dhe të dënuarve, identifikimin e rasteve të përdorimit të forcës fizike tej kufijve të parashikuar me akte normative apo të presionit psikologjik ndaj kësaj kategorie, si dhe të rasteve të marrjes së masave disiplinore.

Nga informacioni i marrë nëpërmjet intervistimit në grup dhe më vete të dënuarve/paraburgosurve, grupi i inspektimit nuk evidentoi raste apo pretendime për tejkalim të forcës fizike nga ana e punonjësve të policisë së burgjeve.

Ankesat nga të dënuarit ishin të shumta në numër në lidhje me:

- Ankesa për mosfunksionimin e sistemit qendror ngrohje/ftohje të ambienteve të banimit në këtë institucion, për t'iu përshtatur kushteve klimaterike. Në mungesë

të tij, ngrohja/ftohja në dhoma kryhej me pajisje të siguruara nga vetë të dënuarit/paraburgosurit.

- Ankesa kishte nga të dënuarit dhe të paraburgosurit të cilët nuk kishin aksesin e duhur në shërbimin mjekësor, pavarësisht rekomandimeve të bëra ndër vite për këtë çështje.
- Ankesa kishte për vonesën në vizita me Stomatologun në Institucion⁴.
- Ankesat për cilësinë dhe larmishmërinë e ushqimit ishte pothuajse nga të gjithë të burgosurit.
- Ankesa kishte lidhur me mungesën e aktiviteteve në Institucion.
- Ankesa kishte në lidhje me mungesën e lejeve shpërblyese.

Masat mbrojtëse

Grupi monitorues vlerësoi dhe krahasoi me standardet ligjore masat mbrojtëse të përdorura në I.E.V.P Peqin. Sipas informacionit të marrë dhe nga verifikimi në vend i praktikave respektive, rezultoi se pranimi i të dënuarve në institucion kryhej duke respektuar standardet ligjore të parashikuara në aktet ligjore. Komisioni i pritjes së të dënuarve/paraburgosurve në institucion funksiononte sipas rregullave të përcaktuara në Rregulloren e Përgjithshme të Burgjeve.

Nga intervistat në grup dhe në privatësi me të dënuarit/paraburgosurit, u konstatua se nuk kishte raste të përdorimit të tepruar të forcës apo dhunës psikologjike nga ana e punonjësve të shërbimit të policisë së këtij institucioni dhe nuk kishte ankesa në drejtim të rasteve të torturës, trajtimit degradues e diskriminues, nga stafi i këtij institucioni.

Nga verifikimi dhe inspektimi i dokumentacioneve lidhur me sistemin e kërkesë/ankesave rezultoi se çdo gjë regjistrohej në regjistrin përkatës dhe protokollohej. Regjistrat mbaheshin nga sekretaria e institucionit.

Të dënuarit/paraburgosurit plotësonin një formular kërkesë/ankese dhe ia dorëzonin më pas punonjësit të sektorit të kujdesit dhe shërbimit social. Punonjësi i dërgonte ato brenda ditës në sekretarinë e institucionit ku protokolloheshin dhe pastaj i kalonin drejtorit të institucionit, i cili kthente përgjigje me shkrim apo i takonte vetë të dënuarit ose punonjësit e institucionit zhvillonin takimet sipas rasteve. Brenda në regjim kishte kuti postare ku mund të hidheshin ankesat/kërkesat nga të dënuarit/paraburgosurit drejtuar familjarëve të tyre apo institucioneve të tjera shtetërore.

⁴ “Autoritetet e burgut ruajnë shëndetin e të gjithë të burgosurve që janë në kujdesin e tyre. Shërbimet mjekësore në burg organizohen në bashkëpunim të ngushtë me administrimin shëndetësor të komunitetit ose të shtetit. Të burgosurit i ofrohen shërbimet mjekësore, kirurgjike dhe psikiatrike, duke përfshirë dhe ato shërbime që janë të disponueshme në komunitet. Rregullorja Evropiane e Burgjeve, pika 39, 40.1, 40.5;

Përsa i takon objektit të këtyre kërkesave, rezultoi se ato konsistonin në kërkimin për leje shpërblyese të cilat ishin edhe më të shumtat në numër, takime me familjarë, kërkesë për dinamikën e vuajtjes së dënimit, kërkesë për takim me avokatët, vizitë në spital, transferim, punësim ose kërkesë për blerjen e pajisjeve si TV, frigorifer etj.

Grupi monitorues konstatoi se ambientet e të dënuarve të këtij institucioni ishin pajisur me postera për njohjen dhe informimin me të drejtat e të dënuarve.

Në këtë institucion, sistemi i monitorimit të ambienteve me kamera ishte funksional, por për shkak të infrastrukturës të ndërtimit të godinave paraqiste probleme. Nga inspektimi u konstatua se, hapësira e shkallëve zbritëse të katit të dytë të sektorëve të sigurisë së lartë dhe sigurisë së zakonshme për në ambientet e ajrimit, nuk ishte e monitoruar me kamera. Gjithashtu në ambientin e infermierisë ku mbahen personat e shtruar dhe në korridorin e dhomave të pacientëve, nuk kishte monitorim me kamera.

Theksojmë se mbikëqyrja me kamera e të gjitha mjediseve në një I.E.V.P., përveç atyre mjediseve ku cenohet privatësia, është vlerësuar nga ana e institucionit të Avokatit të Popullit, si një proces thelbësor për tre arsye:

Së pari, mbikëqyrja me kamera ka një efekt parandalues për veprime të kundërligjshme që mund të kryhen, si nga ana e të dënuarve, ashtu dhe nga vetë punonjësit e policisë së burgjeve.

Së dyti, mbikëqyrja me kamera dokumenton shumicën e ngjarjeve brenda ambienteve të burgjeve dhe paraburgime, si dhe jep garanci për një gjykim objektiv dhe të paanshëm për masat disiplinore apo penale që duhet të merren ndaj individëve përgjegjës.

Së treti, dokumentimi filmik është një material mbi të cilin mund të konsultohen mjaft të dhëna apo pretendime për trajtimin e të dënuarve dhe mund të nxirren përfundime të vlefshme dhe të paanshme në rekomandimet apo raportet përkatëse që harton vetë Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve si dhe institucionet monitoruese të pavarura.

Për sa i përket ambienteve të tjera në rregjim, veç ambientit të dhomave të banimit, klasave, dhomave të edukimit, palestrave dhe ambienteve të përbashkëta për zhvillimin e aktiviteteve, institucioni kishte 8 dhoma observimi/veçimi, për akomodimin e të dënuarve me konflikte në regjim, të cilët nuk kishin gjetur ende përshtatshmëri.

Nga intervistimi i të dënuarve/ paraburgosurve u kërkua prezenca më e madhe e punonjësve të sektorit juridik në lidhje me kërkesat për dhënie e konsulencave juridike, pasi një pjesë e tyre nuk kishin mundësi financiare për marrjen e avokatëve private. Ndaj ata kërkonin prezencë me të shpeshtë të punonjësve të sektorit juridik për të përmbushur brenda afateve ligjore kërkesat apo apelimet gjyqësore.

Takimet me familjarët në I.E.V.P Peqin zhvilloheshin normalisht me 4 takime fizike dhe 1 prej këtyre takimeve mund të zëvendësohej me një takim online me skype.

Në ambientin e takimeve të sigurisë së lartë dhe atij të sigurisë së zakonshme, për të dënuarit dhe familjarët e tyre, ishin krijuar dhoma për takime me nga 3 sportele për secilën, dhoma për takimet speciale të të dënuarve me bashkëshortet e tyre, si dhe dhoma për prindërimin në distancë. Këto ambiente ishin të lyera dhe të pajisura me të gjitha orënditë e nevojshme.

Dhoma për prindërimin në distancë ishte e pajisur me tavolinë dhe karrige, ku të dënuarit/paraburgosurit qëndronin ulur, duke patur kontakte të drejtpërdrejta me fëmijët e tyre. Gjatë takimeve respektohej privatësia dhe takimet zhvilloheshin pa barriera apo kufizime fizike.

Në referim të Ligjit Nr.81/2020”Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”, I ndryshuar V.K.M Nr.209 datë 06.04.2022 “Për miratimin e Rregullores së Përgjithshme të Burgjeve”, I ndryshuar, V.K.M, Nr.602 datë 13.10.2021 “Për përcaktimin e rregullave të posaçme për punësimin e të burgosurve, kushtet e punës, kohëzgjatjen dhe shpërblimin e saj”, në zbatim të Urdhërit Nr.169 datë 16.05.2022 të Drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve, Urdhërit Nr. 3170 datë 01.06.2022 të Drejtorit të Institucionit I.E.V.P. Peqin, Komisioni i Punësimit i mbledhur më datë 28.04.2023 , ka marrë në shqyrtim dokumentacionin, kërkesat e të burgosurve si dhe vlerësimin e nevojave të institucionit për të punësuar të burgosurit në pozicione pune, bazuar në vendet e lira të punësimit të krijuara si rezultat i transferimeve, lirimeve apo masave disiplinore. Për muajin maj 2023 në bazë të inspektimit të kryer, sipas organikës së miratuar kishte 40 persona të privuar nga liria në marrëdhënie pune në pozicionet si: në pozicionin e punës sanitar 12 të burgosur, shpërndarës ushqimi 13 të burgosur, nd/kuzhinier 4, mirëmbajtës 6, punonjës lavanderie 4 si dhe berber 1.

Punësimi i të paraburgosurve/dënuarve parashikohet në nenet 43 dhe 44 të Ligjit Nr. 81/2020, “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”. Në nenin 44 të ligjit të cituar më sipër parashikohet se: 1. *I burgosuri ka të drejtën e një shpërblimi mujor për punën e tij. Shpërblimi për secilën kategori caktohet në vlerë të drejtë në proporcion me sasinë dhe cilësinë e punës së kryer dhe organizimin e punës që rregullohet me vendim të Këshillit të Ministrave.* 2. *I burgosuri ka të drejtë të disponojë lirshëm dyzet për qind të të ardhurave të fituara nga puna.”*

Së fundmi, me miratimin e Vendimit nr. 602, datë 13.10.2021, të Këshillit të Ministrave “Për përcaktimin e rregullave të posaçme për punësimin e të burgosurve, kushtet e punës, kohëzgjatjen dhe shpërblimin e saj” , i cili është botuar në F.Z. nr. 161, datë 15.10.2021, i është dhënë zgjidhje kësaj problematike si dhe kryerjes se pagesave për çdo të burgosur të punësuar.

Kushtet materiale

Grupi i monitorimit, në fokus të vizitës së tij kishte edhe monitorimin e kushteve materiale në institucion, si kusht i rëndësishëm për respektimin e standardeve të jetesës të të dënuarve/ paraburgosurve. Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin kishte një infrastrukturë të përgjithshme funksionale me ndarje të rregullta të godinave dhe tërësia e masave të marra garantonin elementët e sigurisë.

I.E.V.P në rregjimin e brendshëm ka 4 godina:

1. Godina “A” dhe “B”;
2. Godina observim infermieri;
3. Godina lavanderi – kuzhinë;
4. Objektet e kultit xhami dhe kishë.

Në seksionet e sigurisë së lartë, sigurisë së zakonshme, si dhe në seksionin e paraburgimit, baza materiale ishte e plotësuar. Dhomat ishin të kompletuara me shtretër, pajisje dhe orenditë e nevojshme për jetesë. Dhomat e banimit kishin tualete brenda, por në disa dhoma u konstatua mungesa e dymve në këto ambiente. Për sa i përket dritës dhe ajrit, megjithëse shumica e dhomave ishin të vogla në kubaturë, nuk mungonte ajri dhe drita natyrale.

Në ambientet e banimit mjetet akomoduese si tavolinë dhe karrige, paraqiteshin në gjendje të mirë. Ndërkohë shtrojat ishin të vjetërsuara, ndërsa batanijet dhe çarçafët një pjesë e konsiderueshme e të dënuarve i siguronin nga familjet e tyre.

Në ambientin e paraburgimit në momentin e inspektimit, u konstatuan dhoma me mungesa në pajisje, si dollapë për rroba. Në kushtet e mungesës së tyre të paraburgosurit i mbanin teshat në qese plastike ose në thes, kryesisht poshtë shtretërve ose komodina plastike të siguruar nga familjarët. Edhe në këtë sektor gjendja e çarçafëve, jastëkëve, shtrojave dhe shtretërve, linte për të dëshiruar.

Korridoret në tërësi ishin të pastra, por qelitë ishin të palyera. Të paraburgosurit shfaqën përsëri të njëjtat ankesa për mosfurnizimin në sasi të mjaftueshme me produkte të higjienës së përbashkët dhe personale.

Ndriçimi artificial në institucion ishte zëvendësuar në dhomat e banimit të të dënuarve të dritave të neonit me drita më të zbehta, për të garantuar gjatë natës elementët e sigurisë, por dhe gjumin si një element i rëndësishëm për shëndetin e këtyre personave.

Kjo më herët përbënte shqetësim për të dënuarit në periudhën e gjumit, pasi ndriçimi ishte i fortë dhe gjatë natës drita për arsye sigurie duhet të qëndrojë e hapur. Lidhur me këtë shqetësim, rekomandojmë që dritat e neonit të zëvendësohen me drita më të zbehta që siguria mos të cenohet, por dhe periudha e gjumit si një element i rëndësishëm për shëndetin e këtyre personave të garantohet maksimalisht.

Godina e banimit të të paraburgosurve: Në dhomat e banimit ishin akomoduar deri në 4 deri në 6 persona, në maksimumin e kapacitetit të tyre. Ky rast përbën shkelje të standardit ligjor lidhur me sipërfaqen dhe kubaturën e banimit për një person⁵, si dhe është në kundërshtim me rekomandimet e bëra nga CPT për Shqipërinë.⁶

⁵ Shiko nenin 30 pika 1 e VKM nr. 437, datë 20.05.2015 “Për miratimin e Rregullores së Përgjithshme të Burgjeve”.

⁶ Albania: Visit 1997 [par.127] Komiteti për Parandalimin e Torturës (CPT) pranë Këshillit të Europës me rastin e vizitës në Shqipëri, në vitin 1997, i ka rekomanduar autoriteteve Shqiptare:

“Të dënuarit/paraburgosurit të akomodohen në dhoma jo më pak se 22 m² në rastet kur vendosen 6 veta në dhomë dhe 10 m² në rastet kur vendosen 2 veta në dhomë. Gjithashtu, dhomat më të vogla se 6 m² nuk plotësojnë standardet minimale për një dhomë burgu dhe duhet të nxirren jashtë shërbimi.

Theksojmë se Komiteti për Parandalimin e Torturës (CPT) shprehet se norma minimum e hapësirës për person, në institucione të tilla është 6 m² për dhomat për një person, dhe 4 m² kur në to sistemohen më shumë persona. Në këtë normë nuk mbahet parasysh sipërfaqja e tualetit, që mund të ndodhet brenda dhomës. Gjithashtu, sipas standardit të Komitetit për Parandalimin e Torturës, duhet respektuar dhe distanca ndërmjet mureve të dhomave, që duhet të jetë jo më pak se 2 m distancë ndërmjet mureve të dhomës dhe jo më pak se 2.5 m distancë nga dyshemeja me tavanin e dhomës.⁷

Dushet ishin të përbashkëta për çdo seksion. Në shumicën e rasteve të dënuarit larjen e trupit e kryenin në dhoma duke ngrohur ujin me pajisjet e siguruara nga vetë ata. Në ambientet e dusheve kishte lavamanë me katër ose pesë dushe të cilët ishin funksionale. Nga intervistat e kryera me të dënuarit në të gjitha sektorët u pohua se dushi realizohej përgjithësisht një herë në javë, pasi shpesh herë ishin jashtë funksionit ose nuk përballonin fluksin e personave që e përdornin.

Furnizimi me energji elektrike e ambienteve në I.E.V.P Peqin, ngelet një problem serioz. Furnizimi me ujë të rrjedhshëm, sikurse u informuam, në këtë institucion vazhdonte të ishte me orar të reduktuar (dy orë, tre herë në ditë). Ndërsa furnizimi me energji elektrike kishte problem me linjën kryesore të furnizimit pasi ishte e dëmtuar. Ankesa kishte edhe në lidhje me mungesën e ujit të ngrohtë në dushet e përbashkëta, ku si rezultat i ngarkesës (mesatarisht 1 dush për 20 persona) mundësia e përdorimit të tyre nga të dënuarit dhe të paraburgosurit ishte e pamjaftueshme, megjithëse ishin marrë masa që të realizohej dushi sipas një grafiku 2 herë në javë.

Ngrohja në dhoma në periudhën e dimrit realizohej me pajisjet e siguruara nga të dënuarit, pasi mungonte një sistem qendror për ngrohje me kaldajë. Në ambientet e klasave dhe dhomat ku zhvilloheshin aktivitetet e përbashkëta, ngrohja mungonte.

Spektori i veçimit/observimit në I.E.V.P Peqin kishte 6 dhoma dhe 12 shtretër. Në sektorin e veçimit/observimit në ditën e inspektimit nuk gjendej asnjë person me masë disiplinore. Në sektorin e izolimit kishte 10 dhoma të pajisura me tualete brenda. Ky seksion kishte ambient ajrimi. Në sektorin e sigurisë të lartë dhe të sigurisë të zakonshme kishte palestra, klasa dhe dhoma këshillimi. Kishte një sallë kompjuterësh dhe të gjithë kompjuterët ishin në gjendje funksionale. Palestrat ishin pajisur me mjete të sjella nga vetë të dënuarit. Aktivitetet sportive që zhvilloheshin në ambientet e ajrimit konsistonin kryesisht në futboll, volejboll dhe lojëra tavoline, sipas programit të miratuar nga sektori i edukimit.

E drejta për ushtrimin e riteve fetare, zbatohet rregullisht. Në këtë institucion ishin krijuar 2 ambiente kulti, respektivisht për besimtarët myslimanë e të krishterë. Këto ambiente ishin me hapësire të bollshme, kishin ndriçim dhe ishin të pajisur me

⁷ Vendimi Nr.437, datë 20.05.2015 “Për miratimin e Rregullores së Përgjithshme të Burgjeve”, Neni 30 parashikon se: “Në vendosjen e të paraburgosurve apo të të dënuarve mbahen parasysh kushtet dhe mundësitë konkrete të çdo IEVP-je, por në çdo rast duke iu siguruar kubatura jo më pak se 9m³ dhe sipërfaqja e banimit jo më pak se 4m² për çdo person të paraburgosur apo të dënuar, dritare që mundësojnë ajrim të mjaftueshëm dhe ndriçim natyral normal për të lexuar e punuar”.

materialet e nevojshme. Këto rite kryheshin rregullisht sipas grafikut të miratuar nga drejtuesit e institucionit ku të burgosurit mund të kryenin ritet fetare, megjithëse një nga kërkesat e besimtarëve të fesë myslimane ishte mundësimi i ardhjes së hoxhës një herë në javë në I.E.V.P. Peqin.

Cilësia e ushqimit në institucion dhe shërbimi i vakteve gjatë ditës, ishte një nga aspektet që u monitorua gjatë vizitës inspektuese. Nga intervistat me të dënuarit/paraburgosurit kishte pretendime për mungesën e larmisë.

Nga vizita në kuzhinën e institucionit rezultoi se mjedisi kishte një përmirësim të ndjeshëm nga një vit më parë. Ambienti paraqitej i pastër dhe ishte pajisur me enë guzhine të reja, si dhe me dy frigoriferë të rinj, aspiratori ishte vënë në funksion dhe nga biseda me kuzhinierët konstatuam se dhe sobat ishin zëvendësuar.

Normat e ushqimit dhe menyja ishin të afishuara në mur. Personeli i kuzhinës ishte i pajisur me uniformë dhe doreza pune, si dhe me librezë shëndetësore. Kampionet e ushqimit ndodheshin sipas vakteve në frigorifer, të mbyllur me çelës. Të sëmurët diabetik trajtoheshin me gatim të diferencuar, kuzhina ishte e pajisur me aspiratorë, por nuk ishte në gjendje pune.

Në këtë institucion, funksiononte një lavanderi e cila përdorej për të plotësuar nevojat e institucionit për larjen e teshave personale dhe kryesisht çarçafët dhe batanijet për të dënuarit/paraburgosurit. Nga 4 lavatriçe që ndodheshin në këtë ambient, vetëm 2 ishin në gjendje pune dhe larja e teshave kryhej nga të dënuar të punësuar.

Regjimi dhe aktivitetet

Gjatë inspektimit u vu re se regjimi ditor në këtë institucion zhvillohej sipas orarit të veprimeve të miratuar nga drejtori i institucionit. Orari i veprimtarive ishte i njëjtë për të gjithë sektorët pavarësisht nga siguria që ata kishin dhe aktivitetet e zhvilluara.

Sipas programit të aktiviteteve, në ambientin e ajrimit zhvilloheshin kryesisht aktivitete të përbashkëta që përfitonin të dënuarit/paraburgosurit si ndeshje futbollit dhe volejbollit. Ndërsa, në dhoma dhe klasat e edukimit të dënuarit ndiqnin programet e televizorit, lojërat e tavolinës etj. Aktivitetet kryesore zhvilloheshin me rastin e festave e datave të rëndësishme ose festave fetare.

Në lidhje me orarin e ajrimit u konstatuan se ajrimi ditor zgjaste deri 3 (tre) orë dhe ky orar ishte edhe më i gjatë për periudhën e verës. Shumë prej të intervistuarve nëpër dhoma, të pyetur për aktivitetet apo programet që ata merrnin pjesë, kërkuan që aktivitetet e përbashkëta edukative ose sportive të jenë të larmishme, të kenë më shumë mjete dhe pajisje sportive në dispozicion të tyre, si dhe më shumë orë qëndrimi në ambientin e ajrimit.

Është për t'u theksuar se një ndër qëllimet e institucioneve të mbyllura penitenciare është riintegrimi në shoqëri i personave, në momentin kur do të lënë burgun. Rregullorja Evropiane e Burgjeve parashikon se *“regjimi i ofruar për të gjithë të burgosurit përfshin një program të balancuar veprimtarish. Ky regjim u lejon të gjithë*

të burgosurve të kalojnë sa më shumë orë në ditë jashtë qelive të tyre, sipas nevojës për një nivel të përshtatshëm të ndërveprimit njerëzor dhe shoqëror”⁸.

Në lidhje me trajnimet profesionale në I.E.V.P Peqin, për periudhën e inspektimit, konstatoam se kishte filluar zhvillimi i kurseve profesionale. Bazuar në Ligjin Nr. 81/2020 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe paraburgosurve “neni 45, Rregulloren e Përgjithshme të Burgjeve neni 61 mbi zhvillimin e kurseve profesionale, si dhe në zbatim të marrëveshjes së bashkëpunimit midis Drejtorisë së Formimit Profesional Elbasan dhe I.E.V.P Peqin Nr.708 me prot., dat 02.03.2022 Për zhvillimin e kursit profesional “Instalime dhe mirëmbajtje e rrjetit elektrik “dhe kursi “Elektro Shtëpiake”, këto kurse zhvilloheshin në ambientet e I.E.V.P-së çdo ditë të hënë dhe çdo ditë të enjte nga ora 8.30 deri në orën 13.30. Janë 24 të burgosur që ndjekin këto kurse në vazhdimësi.

Në I.E.V.P Peqin zhvillohet arsimiti i detyrueshëm 9-vjeçar. Mësimi për vitin shkollor 2022-2023 ndiqej nga 24 të burgosur, kjo bazuar në Marrëveshjen e Bashkëpunimit midis Ministrisë së Arsimit Sportit dhe Rinisë Nr.526 Prot17.01.2018 lidhur ndërmjet Ministrisë së Arsimit dhe Ministrisë së Drejtësisë “Për bashkërendimin e punës për arsimimin e të burgosurve në Institucionet e Ekzekutimeve të Vendimeve Penale”.

Librat që gjendeshin në inventarin e bibliotekës vireshin në dispozicion të të paraburgosurve apo të dënuarve për lexim sipas kërkesave. Një pjesë e të paraburgosurve dhe të dënuarve ishin regjistruar dhe kishin hapur kartelë personale nëpërmjet të cilës ata tërhiqnin dhe dorëzonin librat.

Për sa i përket mbështetjes psiko-sociale që merrnin të burgosurit, u konstatua se aktivitetet që ofroheshin ishin të pakta në raport me numrin e personave dhe përbëheshin kryesisht nga diskutimet në grup për tema sociale dhe këshillime në klasa.

Në përfundim të vizitës, grupi inspektues u njoh me dokumentacionet e këtij sektori, mbi aktivitetet dhe programet vjetore dhe mujore që zbatoheshin në institucion si dhe shqyrtoi me zgjedhje disa dosje psiko-sociale të të paraburgosurve/dënuarve, kopje të të cilave u administruan nga grupi i inspektimit.

Shërbimi mjekësor

Gjatë vizitës në I.E.V.P si dhe nga intervistat me të dënuarit, u konstatuan problematika lidhur me shërbimin shëndetësor. Ankesat konsistojnë kryesisht në mungesën e mjekut në institucion, vonesat në përgjigjen për kryerjen e vizitave mjekësore, si dhe disa mungesa në medikamente të cilat shpesh mbuloheshin me kontributet e sjelljes nga familjarët e tyre.

Skema e rimbursimit të ilaçeve funksiononte njësoj për të gjithë personat që vuanin dënimin në këtë institucion. Të dënuarit ishin të pajisur me librezat shëndetësore, ndërsa të paraburgosurit kishin vështirësi për zbatimin e kësaj skeme, për shkak të vonesave në plotësimin e dokumentacionit të dosjeve personale.

⁸ *Rregullorja e Evropiane e Burgjeve Pika25.1 dhe 25.2; <http://www.coe.int/t/DGHL/STANDARDSETTING/PRISONS/EPR/EPR-Albanian.pdf>*

Organika e sektorit shëndetësor përbëhej nga 13 punonjës, prej të cilëve 3(tre) mjekë të cilët 2 me kohë të pjesshme dhe 1 mjek në mungesë , 1 (një) stomatolog me kohë të pjesshme, 1(një) ndihmës mjek/farmacist, 1(një) laborant dhe 8 ndihmësmjekë.

Nga intervistat me të dënuarit problematika më shqetësuese ishte mungesa e mjekut në institucion. Mungesa e mjekut me kohë të plotë, kishte sjellë për pasojë vonesa të përgjigjeve ndaj kërkesave për vizita mjekësore, si dhe për konsultat jashtë institucionit me mjekë specialiste në spitalin e rrethit. Më shqetësuese është mungesa e mjekut në situata emergjente, kohë kur mund të ketë situata të rënduara të shëndetit nga të dënuarit.

Skema e medikamenteve të rimbursueshme funksiononte konform Marrëveshjes Trepalëshe (Drejtor i I.E.V.P – DRSKSH - Depo Farmaceutike). Lidhur me medikamentet të cilat nuk janë pjesë e Skemës së Rimbursueshme, institucioni e kryente blerjen e tyre përmes fondit të posaçëm për rastet në fjalë. Në I.E.V.P. Peqin personat të cilët përfitonin nga skema e rimbursimit ishin 134.

Aktualisht në I.E.V.P. Peqin janë të sëmurë Kronik 107 të dënuar dhe të paraburgosur, nga këto: diabetik – 38 persona, përdorues metadoni- 8 persona, persona të sëmurë me probleme të shëndetit mendor -36 persona.

Nga këqyrja e dokumentacionit të stafit mjekësor, u konstatua ekzistenca e një regjistri vizitash themeltar, regjistri i të sëmurëve kronike, si dhe regjistri për konsultat që mbahen jashtë institucionit.

Të gjithë formatet e kontrollit mjekësor ishin të mbajtura me rregull, po ashtu edhe regjistrat e informacionit 24 orësh të infermierëve. Ky institucion referuar numrit të lartë të personave me probleme të shëndetit mendor, ka problem thelbësor mos prezencën e një mjeku psikiatër për vizita periodike. Duke marrë shkas nga numri i lartë i të sëmurëve, specifika e institucionit dhe dinamika e lartë e problematikave tek të paraburgosurit/dënuarit lidhur me gjendjen e tyre emocionale apo problemet e mbartura gjatë vuajtjes së dënimit në një kohe relativisht të gjatë, prezenca e psikiatrit ishte e domosdoshme pasi mund të ndihmojë në parandalimin e agravimit të gjendjes të shëndetit të tyre mendor. Ky shërbim mundësohet vetëm në Institucionin e Veçantë Shëndetësor të Burgjeve (IVSHB) Tiranë, ndërkohë që ***Spitali Psikiatrik Elbasan, si spitali më i afërt, mund ta mundësojë këtë shërbim përmes një marrëveshjeje ndërinstitutionale e cila nuk ishte bërë ende e mundur ndonëse Institucioni i Avokatit të Popullit ka rekomanduar në vazhdimësi zgjidhjen e kësaj problematike.***

Mungesa e mjekut në institucion ka një ndikim të drejtpërdrejtë në cilësinë dhe mbulimin e shërbimit shëndetësor dhe për shmangien e situatave të tilla, duhen marrë masa të menjëhershme për plotësimin e stafit pasi mund të ketë raste urgjente të cilat personeli i mesëm shëndetësor nuk mund t'i përballojë. Ky kriter i domosdoshëm citohet edhe në qëndrimet e KPT (CPT) ku parashikohet se: *“Derisa qëndrojnë në burg, personave të dënuar duhet tu mundësohet qasja deri te mjeku në çdo kohë, pa marrë parasysh faktin e regjimit të burgosjes së tyre” dhe se “shërbimi shëndetësor*

duhet të organizohet në atë mënyrë, që do të mundësojë që kërkesat për konsultime mjekësore të ofrohen pa zgjatje të pa nevojshme”.

Në këtë aspekt, është për tu theksuar dhe Rregullorja Evropiane e Burgjeve e cila shprehet se: *“Autoritetet e burgut ruajnë shëndetin e të gjithë të burgosurve që janë në kujdesin e tyre. Shërbimet mjekësore në burg organizohen në bashkëpunim të ngushtë me administrimin shëndetësor të komunitetit ose të shtetit. Të burgosurit i ofrohen shërbimet mjekësore, kirurgjike dhe psikiatrike, duke përfshirë dhe ato shërbime që janë të disponueshme në komunitet”*⁹.

Shërbimi shëndetësor në I.E.V.P Peqin ofrohej në një ambient të veçantë i cili shërbente si spital. Aty kishte 4 dhoma të cilat akomodonin të dënuarit, që ishin të shtruar me probleme të shëndetit, sipas rekomandimit të mjekut. Po ashtu, institucioni kishte 2 seksione të kujdesit të veçantë (SKV). Një ishte në seksionin e sigurisë të lartë dhe një në seksionin e sigurisë të zakonshme. Kushtet e përgjithshme në këto ambiente ishin të mira. Dhomat e pacientëve mbaheshin të pastra e me rregull nga personeli sanitar i stafit shëndetësor. Institucioni ishte i pajisur me një Ambulance. Dhoma e mjekut, dhoma e stomatologut dhe farmacisë ishin të rregullta dhe të mirëmbajtura. Dhoma e stomatologut ishte e pajisur me unit, autoklavë, të cilat funksiononin mire. Gjithashtu nuk mungonin materialet dhe instrumentet dentare dhe kryesisht materialet për riparime.

Në fund të vizitës, grupi i inspektimit zhvilloi një takim përmbyllës me drejtorin e Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale Peqin, me të cilin u biseduan të gjitha problematikat e hasura gjatë inspektimit. Drejtuesi i këtij institucioni i vlerësoi dhe u angazhua se, në bashkëpunim me stafin do të ndërmerrnin masat e menjëhershme për t'i zgjidhur çështjet që i përkisnin detyrave dhe përgjegjësisve të tij institucionale të ngarkuara me ligj.

Për sa më sipër, bazuar në pikën 3, të nenit 63 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, ku parashikohet se: *“Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga administrata publike”*; nenit 21/b të Ligjit Nr. 8454 dt. 04.02.1999 *“Për Avokatin e Popullit”*, i ndryshuar, ku parashikohet se: *“Avokati i Popullit paraqet rekomandime për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ, që, sipas tij ka shkaktuar shkelje të të drejtave dhe lirive”*, nenin 74/1, pika “b”, të Ligjit Nr. 9888 dt. 10.03.2008, *“Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin Nr. 8328 dt. 16.04.1998 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim”*, ku ndë të tjera parashikohet se: *“Avokati i Popullit nëpërmjet Mekanizmit Kombëtar për Parandalimin e Torturës ka këto kompetenca: b) paraqet rekomandime për organet përkatëse, me qëllim që të përmirësohet trajtimi dhe kushtet e individëve që u është hequr liria dhe të parandalohet tortura dhe trajtimi ose dënimi i egër, çnjerëzor dhe poshtërues”*, referuar gjithashtu neneve 24, 26, 27, 28,33, 35, 41, 39 dhe 42 të Ligjit Nr. 8328 dt. 16.04.1998 *“Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve dhe të paraburgosurve”*, i ndryshuar, si dhe pikave 22, 23, 24, 26, 27, 29, 32, 59 dhe 57 të Rregullores së

⁹ Rregullorja Evropiane e Burgjeve, pika 39, 40.1, 40.5;

Përgjithshme të Burgjeve, miratuar me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 303, datë 25.3.2009, i ndryshuar.

REKOMANDOJMË :

1. Marrjen e masave të menjëhershme për plotësimin e organikës së institucionit me 3 mjekë të përgjithshëm dhe mjek stomatolog me kohë të plotë, për t'ju përgjigjur nevojave dhe kërkesave të të dënuarve/paraburgosurve për vizita mjekësore dhe ofrimin e një shërbimi shëndetësor sa më cilësor.
2. Marrjen e masave për rekrutimin në kohë të personelit me 1- specialist edukimi (psikolog), sipas organikës të miratuar në I.E.V.P Peqin.
3. Marrjen e masave të menjëhershme për plotësimin e organikës së punonjësve të policisë të rolit bazë.
4. Marrjen e masave të menjëhershme për nënshkrimin e një marrëveshje të Institucionit me Spitalin Psikiatrik Elbasan, për prezencën e një mjeku psikiatër të paktën një herë në muaj, me qëllim trajtimin mjekësor të personave me probleme të shëndetit mendor kundrejt specifikave mjekësore, si dhe për parandalimin në kohë të ecurisë së sëmundjeve të shëndetit mendor.
5. Marrjen e masave për shtimin e ndërveprimit si dhe konsultimit sipas nevojave të stafit juridik me të burgosurit.
6. Marrjen e masave për pajisjen e plotë të dhomave të të dënuarve dhe të paraburgosurve me orendi dhe dollapë për vendosjen e rrobave dhe sendeve të tjera personale.
7. Marrjen e masave për pajisjen e institucionit me kamera monitorimi të ambienteve ku mungojnë ose nuk funksionojnë.
8. Marrjen e masave për sigurimin me ngrohje të përshtatshme të dhomave të të dënuarve dhe të paraburgosurve në I.E.V.P Peqin për t'iu përshtatur kushteve klimatike.
9. Marrjen e masave për të përmirësuar cilësinë dhe larmishmërinë e ushqimit I.E.V.P, Peqin në shërbim të të dënuarve dhe të paraburgosurve duke shmangur shpërdorimin e tij në vijim.

Në përputhje me nenin 22, të Ligjit Nr.8454 date 4.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, i ndryshuar, të na vini në dijeni për qëndrimin tuaj ndaj këtij rekomandimi, brenda afatit ligjor.

Duke besuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin tuaj,

KOMISIONERI

AHMET PRENÇI